

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische zaken
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Utrecht, 24 september 2024

Referentie: [REDACTED]

Betreft: reactie op voorgestelde aanpassingen inzake spreekrecht.

Geachte [REDACTED],

In aanvulling op mijn schrijven van 11 september 2024 betreffende de consultatie van de eerste aanvullingswet nieuw Wetboek van Strafvordering, ontvangt u bij deze reactie op de voorgestelde aanpassingen van artikel 1.5.8 Sv, de bepaling waarin het spreekrecht is geregeld.

Uitbreiding kring spreekgerechtigden

Overwogen wordt om een hardheidsclausule toe te voegen aan art. 1.5.8 Sv waardoor ook andere personen dan thans benoemd gebruik kunnen maken van het spreekrecht. De hardheidsclausule zou zien op schrijnende of bijzondere gevallen, zo blijkt uit de Derde Voortgangsbrief Meerjarenagenda Slachtofferbeleid.¹ Bijvoorbeeld als een overleden slachtoffer geen familieleden heeft, maar een boezemvriend graag een verklaring zou willen afleggen.

Voor Slachtofferhulp Nederland is een hardheidsclausule een welkome aanvulling op de huidige kring der spreekgerechtigden. Daarmee ontstaat meer ruimte om maatwerk te leveren wanneer dat op grond van de omstandigheden van het geval noodzakelijk is.

We merken echter op dat het van belang is mensen die gebruik willen maken van de hardheidsclausule goed voor te lichten over de mogelijkheden en de beperkingen. In uw vraagstelling geeft u namelijk aan te denken aan personen met een nauwe persoonlijke betrekking tot het slachtoffer. Voor naasten van het slachtoffer kan het psychisch erg belastend zijn wanneer zij hun band met het slachtoffer dienen aan te tonen. Wanneer hun band volgens de rechter niet aan de voorwaarden voldoet, kan dit tevens leiden tot secundaire

¹ Zie ook: Derde Voortgangsbrief Meerjarenagenda Slachtofferbeleid, 15 april 2024, p. 5-6.

victimisatie.² Slachtofferhulp Nederland realiseert zich dat het voor een rechter ook lastig kan zijn om te beslissen of is voldaan aan het vereiste van een nauwe persoonlijke betrekking. Verwachtingsmanagement en informatieverstrekking voorafgaand aan de zitting spelen daarbij een grote rol.

Uitbreiding delicten waarvoor spreekrecht geldt

Daarnaast wordt voorgesteld een aantal delicten toe te voegen aan art. 1.5.8, zodat het spreekrecht gaat gelden voor alle delicten waarvoor ook de verschijningsplicht geldt (het huidige art. 258a Sv). Sinds 1 juli 2024 zijn voorlopig gehechte verdachten verplicht het onderzoek tijdens de terechtzitting bij te wonen, indien het om een spreekrechtwaardig delict gaat of indien een van de delicten genoemd in art. 285a Sr ten laste is gelegd. Het aanhoren van de verklaring van het slachtoffer werd specifiek als doel genoemd van de introductie van de verschijningsplicht.³ De toenmalige minister voor Rechtsbescherming wees erop dat sommige slachtoffers het wenselijk achten hun verklaring af te leggen in aanwezigheid van de verdachte, hetgeen kan helpen om de gevolgen van het misdrijf te verwerken.

Slachtofferhulp Nederland vindt het dan ook een logische keuze om de bepalingen waarvoor het spreekrecht geldt, in overeenstemming te brengen met de bepalingen waarvoor de verschijningsplicht geldt.

Uitvoeringsconsequenties

Voor een inschatting van de structurele uitvoeringsconsequentie wordt verwezen naar bijlage 1. Slachtofferhulp Nederland voorziet op dit moment geen/nauwelijks implementatiekosten. Het ondersteunen bij het uitoefenen van het spreekrecht is reeds bestaande dienstverlening, die nauwelijks aanpassing behoeft.

Hoogachtend,
de Raad van Bestuur van Slachtofferhulp Nederland

voorzitter

Bijlage: 1

² Zie hierover ook de overwegingen in de context van affectieschade voor broers en zussen.

³ MvT bij de Wet uitbreiding Slachtofferrechten, p. 4-5.

Bijlage 1

<i>Structurele werklastgevolgen voor Slachtofferhulp Nederland</i>	Per jaar
Voornemen tot wijziging 1.5.8 Sv, waarin het spreekrecht is geregeld. Er wordt een hardheidsclausule toegevoegd en er worden een aantal delicten toegevoegd,	
<i>Hardheidsclausule:</i> SHN gaat er van uit dat er een kleine toename zal zijn van het aantal ondersteunende diensten. Momenteel verleent Slachtofferhulp 2900 diensten rondom het spreekrecht. Als gevolg van de hardheidsclausule wordt een toename van 5% verwacht, hetgeen neerkomt op 145 extra diensten. Voor 1 dienst wordt 2,5 uren gerekend, $145 \times 2,5 = 362,5$ uren extra per jaar. $362 \times \text{€ } 123$ (tariefgroep 3) = € 44.587,-	€ 44.587,-
<i>Toevoeging delicten:</i> De delicten waarvoor spreekrecht is toegestaan wordt in lijn gebracht met de bepaling waarin de verschijningsplicht van de verdachte is opgenomen (art. 258a Sv) . De huidige bepaling (art 51e Sv kent 2 categorieën misdrijven die recht geven op spreekrecht: 1) misdrijven waarop 8 jaar of meer gevangenisstraf is gesteld, en 2) met name genoemde delicten. In totaal zijn er ongeveer 50 regelmatig voorkomende misdrijven die recht geven op het spreekrecht. Er worden 8 delicten toegevoegd waarvoor spreekrecht zal gaan gelden. SHN verwacht hierdoor een toename van de dienst Spreekrecht/SSV. Met name de art. 141 lid 1 Sr en, in iets mindere mate, art. 301 lid 1 Sr zullen voor toename zorgen. Er worden 8 nieuwe delicten toegevoegd, wat een toename is van 16% t.o.v. het huidige aantal delicten die toegang geven tot spreekrecht. SHN levert jaarlijks gemiddeld 2500 diensten spreekrecht/SSV, waarvoor 2,5 uur wordt gerekend. Een toename van 16% betekent 400 extra diensten $\times 2,5$ uren = 1000 uren. Totaal aantal verwachte diensten: 2900. $1000 \times \text{€ } 123$ (tariefgroep 3) = € 123.000,00	€ 123.000,00
<i>Totaal per jaar</i>	€ 167.587